

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Ігоря ТАТАРИНА на дисертацію
Ірини ВОЙТОВИЧ «Підстави проведення слідчих (розшукових) дій
у кримінальному провадженні», подану на здобуття ступеня доктора
філософії (081 «Право»)**

Актуальність теми дослідження. Одним із пріоритетних напрямів кримінальної процесуальної політики нашої держави є формування такого законодавства, яке б створювало належні умови для ефективної діяльності органів досудового розслідування, прокуратури, суду. Виконуючи визначені кримінальним процесуальним законом завдання, зокрема забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування, дізнавач, слідчий та прокурор використовують проведення слідчих (розшукових) дій як найбільш ефективний засіб отримання та закріплення доказової інформації, забезпечуючи при цьому охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень.

Незважаючи на те, що проблемам проведення слідчих (розшукових) дій присвячено чимало наукових праць, як до питання, пов'язані із порядком їх проведення не втрачають своєї актуальності й сьогодні.

В сучасних умовах постійного реформування кримінального процесуального законодавства та на тлі посилення керівної функції прокурора й контрольних функцій суду у досудовому провадженні, особливу актуальність і значущість набувають питання законності й обґрунтованості проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема тих, якими обмежуються конституційні права та свободи людини, і проведення яких, відповідно до чинного законодавства, вимагає отримання судового рішення.

Основним компонентом, який визначає законність та обґрунтованість проведення слідчих (розшукових) дій є наявність належних підстав.

При цьому, слід вказати на те, що незважаючи на відносну теоретичну, наукову розробленість питань, що стосуються підстав проведення слідчих

(розшукових) дій, усе ще наявна відсутність єдності поглядів як серед учених, так і практичних працівників щодо поняття таких підстав, їх видів, необхідності та рівня встановлення.

Разом з тим, така єдність є необхідною не тільки для подальшого удосконалення кримінального процесуального законодавства, а й для оптимізації правозастосовної діяльності, зокрема, при доказуванні наявності підстав проведення слідчих (розшукових) дій.

До релевантних питань у вітчизняній науці звертались чимало науковців, однак окремої уваги у цьому ключі заслуговують праці І. Циліорик «Гарантії прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій» (Львів, 2020), С. Карпушин «Проведення слідчих (розшукових) дій» (Київ, 2016) та інші. Втім, у вказаній роботі більш ширше розглядається питання правових, процесуальних та фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій.

Крім того, актуальність заявленої тематики підтверджується також і виконанням дисертаційного дослідження відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ, а також п.п. 1, 3, 5, 8, 14 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України № 454 від 11.06.2020) та науково-дослідної роботи Львівського державного університету внутрішніх справ у межах теми «Протидія кримінальним правопорушенням, підслідним Національній поліції: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (номер державної реєстрації 0121U113930).

Усе вищевикладене свідчить про актуальність, практичну затребуваність та своєчасність наукового дослідження Ірини Войтович.

Наукова обґрунтованість представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, оволодіння методологією.

Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Ірини Войтович дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті науково-теоретичного пошуку. Достовірність результатів, отриманих за підсумком роботи над дисертаційним дослідженням забезпечується широким використанням наукових джерел, значній за обсягом емпіричній базі (с. 24).

Усі наукові положення, висновки та рекомендації достатньою мірою обґрунтовані, підкріплені теоретичними положеннями, нормативно-правовою базою, статистичними та соціологічними даними. Вони відповідають меті та завданням роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів.

Особливості підстав проведення слідчих (розшукових) дій було розкрито завдяки використанню низки методів. Так, за допомогою методів *формальної логіки* (аналогія, абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція) здійснювалось дослідження та формулювання авторських дефініцій окремих юридичних понять, класифікацій, формування висновків та обґрунтувань для внесення змін до КПК України (в усіх підрозділах); *історико-правовий метод* використано під час дослідження розвитку інституту слідчих (розшукових) дій, зокрема їх підстав проведення; *системно-структурний метод* надав можливість сформулювати і дослідити систему гарантій прав учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій; *порівняльно-правовий метод* застосовано під час з'ясування відповідності українського законодавства до міжнародних норм та стандартів правосуддя під час проведення слідчих (розшукових) дій; *соціологічний метод* використано під час проведення опитування слідчих і дізнавачів; *статистичний метод* дав змогу узагальнити результати проведеного опитування та статистичні дані (с. 23). Всі ці методи були використані комплексно.

Отже, наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими, методологічно вірними та такими, що мають системний, комплексний характер та містять наукову новизну.

Оцінка новизни представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень та рівня виконання поставленого наукового завдання. Наукова обґрунтованість представлених положень, висновків та рекомендацій полягає в тому, що дисертація Ірини Войтович є комплексним дослідженням теоретичних і практичних проблем кримінального провадження, в рамках якого ставиться акцент на підставах проведення слідчих (розшукових) дій. За результатами дослідження сформульовано низку положень, висновків та пропозицій, які мають і теоретичне, і практичне значення.

Зокрема авторкою було вперше аргументована необхідність розмежування процесуальної підстави проведення слідчої (розшукової) дії, якою виступає рішення про її проведення від правової підстави як сукупності норм кримінального процесуального закону, що визначають умови та порядок проведення слідчої (розшукової) дії. У зв'язку із цим, в ч.1 ст. 223 КПК України пропонується закріпити нормативне визначення поняття «слідча розшукова дія»; у структурі підстав проведення слідчих (розшукових) дій виділені фактична, правова та процесуальна компоненти. Підґрунтям для такого судження стало виокремлення наступних ознак: а) інформаційний аспект слідчої (розшукової) дії; б) сутність підстави як те, що детермінує проведення слідчих (розшукових) дій; в) процедурно-процесуальні вимоги до оформлення рішення про їх проведення (с. 24-25).

У дисертації містяться й інші положення, які було удосконалено або ж вони набули подальшого розвитку (с. 25-29).

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки. Робота складається з вступу, переліку умовних позначень, трьох розділів, що об'єднують сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (245 найменувань на 25 сторінках) та 3-х додатків). Загальний обсяг дисертації становить 234 сторінки, із них основний текст – 159 сторінок.

Дисертаційне дослідження характеризується продуманим планом та змістом, науково обґрунтованими та вичерпними висновками.

У розділі 1 «Поняття та сутність підстав проведення слідчих (розшукових) дій» авторкою проаналізовано поняття та сутність правової категорії підстава проведення слідчої (розшукової) дії, а також поняття фактичних, правових та процесуальних підстав проведення слідчих (розшукових) дій.

У розділі 2 «Сутність процесуальних підстав проведення слідчих (розшукових) дій» авторкою досліджуються вимоги до процесуального рішення про проведення слідчих (розшукових) дій та механізм формування процесуальних підстав їх проведення у конкретній слідчій ситуації.

Розділ 3 «Фактичні підстави проведення слідчих (розшукових) дій» здійснено аналіз доказів, як фактичної підстави проведення слідчих (розшукових) дій та мета їх проведення у взаємозв'язку з фактичними даними, що вказують на можливість її досягнення.

Структура дисертації не викликає заперечень, виклад її змісту достатньо логічний та послідовний.

Дисертація виконана українською мовою. Стиль викладення матеріалу – науковий.

Здобувачка на високому рівні продемонструвала свої здібності до наукового пошуку, вміння коректно вести наукову дискусію та аргументувати власну позицію, а також оволоділа методологією наукової діяльності.

Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам.

Усі завдання, які ставила перед собою дисертантка для досягнення поставленої мети є вирішеними.

Результати дослідження відображені в наукових статтях і тезах доповідей авторки на наукових конференціях, що в цілому свідчить про достатній рівень апробації. Основні результати дослідження знайшли відображення у 6 наукових публікаціях, із них: 3 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 3 тези наукових доповідей, опублікованих за результатом участі у науково-практичних семінарах, міжнародних науково-практичних конференціях, круглих столах.

Теоретична та практична значимість результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що основні результати дослідження можуть бути використані: у законодавчій діяльності – для внесення розробки правової регламентації, внесення змін та доповнень до законодавства; в освітньому процесі – під час проведення занять з навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Досудове розслідування», підготовки методичної літератури (акт впровадження Львівського державного університету внутрішніх справ від 16.06.2023 № 63/1); практичній роботі – під час проведення досудового розслідування та судового розгляду.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Текстових запозичень без посилань на джерела та інших порушень академічної доброчесності не виявлено.

Відзначаючи в цілому високий рівень дисертаційного дослідження, його логічність та наукову новизну, все ж варто відзначити, що воно **містить окремі положення та висновки, які потребують додаткового обґрунтування та обговорення:**

- На с. 5 дисертаційної роботи, авторка зазначає, що «метою освідування може бути виявлення виключно матеріальних слідів на тілі освідуваного», про те вказана позиція не відповідає ч. 1 ст. 241 КПК України, в якій вказується, що «Дізнавач, слідчий, прокурор здійснює освідування підозрюваного, свідка чи потерпілого для виявлення на його тілі, одязі, в якому він перебуває, слідів кримінального правопорушення...».

- На с. 43, 63, 68 дисертаційної роботи, авторка зазначає, що певні автори розглядають юридичні і правові підстави як тотожні поняття. На с. 23 авторка дає власне визначення поняття правової підстави проведення слідчої (розшукової) дії. Про те, з тексту роботи не зрозуміла позиція авторки стосовно чи є юридична і правова підстава проведення слідчих (розшукових) дій як тотожні поняття.

- У роботі чимало конструктивних пропозицій стосовно удосконалення законодавства України щодо підстав проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. Було би позитивним у практичному плані, якщо б

запропоновані законодавчі новації були цілісно оформлені та скеровані до наділених правотворчими повноваженнями інституцій нашої держави, чого Ірина Войтович не зроблено, чи, принаймні, чого не висвітлено у роботі.

Проте, наведені зауваження не ставлять під сумнів високий рівень дисертаційного дослідження, не впливають на його загальну позитивну оцінку та можуть бути предметом дискусії під час публічного захисту.

Висновок. Дисертація Ірини ВОЙТОВИЧ «Підстави проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні» є комплексною, оригінальною та завершеною кваліфікаційною працею, яка містить науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують важливе наукове завдання. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка Ірина ВОЙТОВИЧ – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету № 1 ШФПНП ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук, доцент**

Ігор ТАТАРИН

